

Sağlık hizmet sunumunda yeni dinamikler ve dengeler

Prof.Dr.Sibel Sakarya

Koç Üniversitesi Tıp Fakóltesi Halk Sağlığı AD

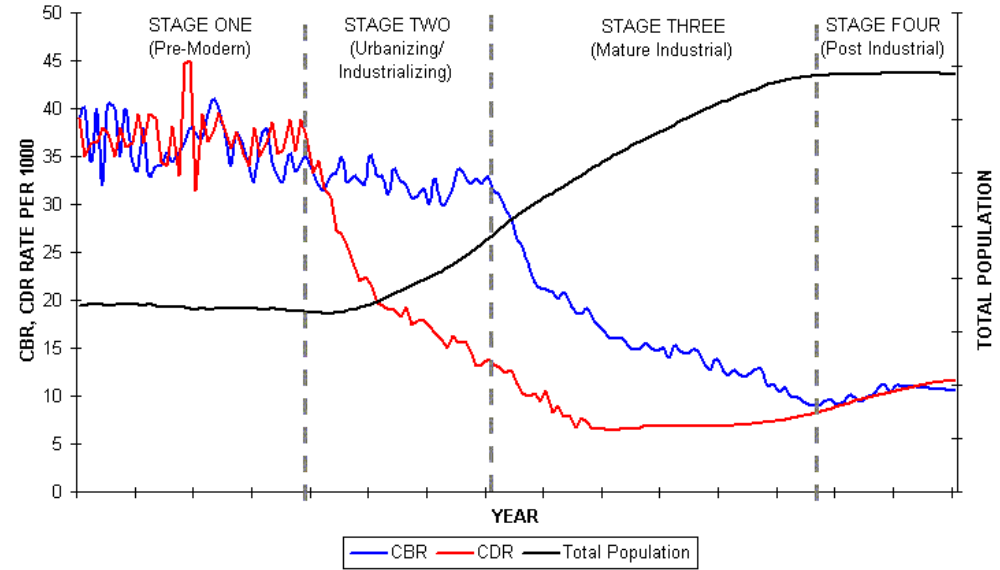
Sağlık Hizmet
Sunumunda Yeni
Dinamikler ve
Denge Arayışları

- Eşitlik, çeşitlilik ve kapsayıcılık yol gösterici ilke olarak

Sağlık hizmetlerindeki dengeleri -**kamu ve özel, önleme ve tedavi** veya **teknoloji ve insan teması** arasındaki dengeleri- yeniden değerlendirirken, **ilerlemenin gerçek testi, sistemlerimizin daha kapsayıcı, daha eşitlikçi ve çeşitliliğe daha duyarlı hale gelip gelmediğidir.**

Değişen Küresel Bağlam

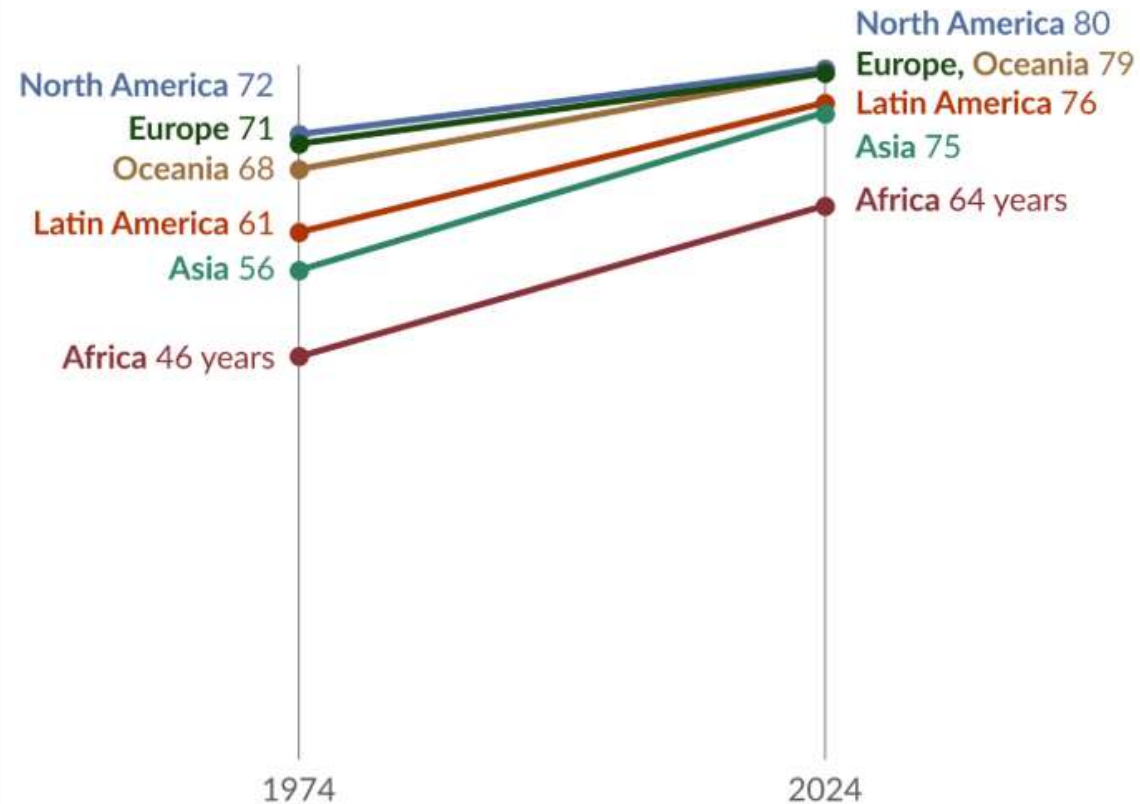
Demografik dönüşüm:

Life expectancy, 1974 to 2024

Our World
in Data

Period life expectancy is the number of years the average person born in a certain year would live if they experienced the same chances of dying at each age as people did that year.

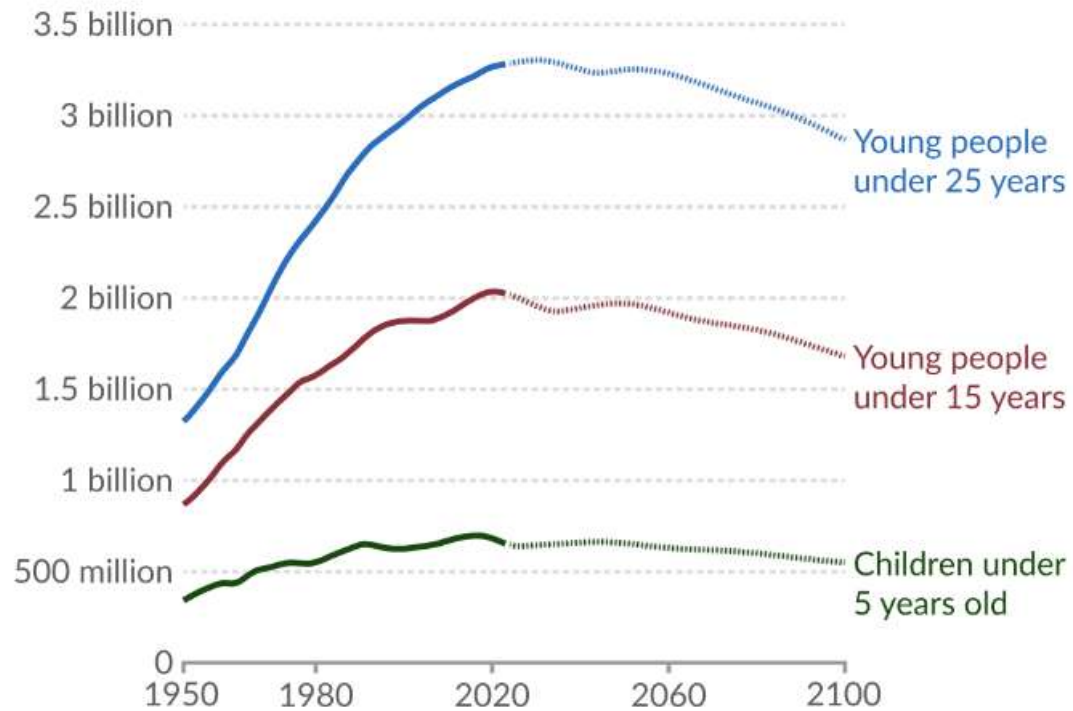
Data source: UN, World Population Prospects (2024)

CC BY

The world has passed "peak child"

Our World
in Data

Historical population estimates are from 1950 to 2023, and projected to 2100 based on the UN medium scenario.

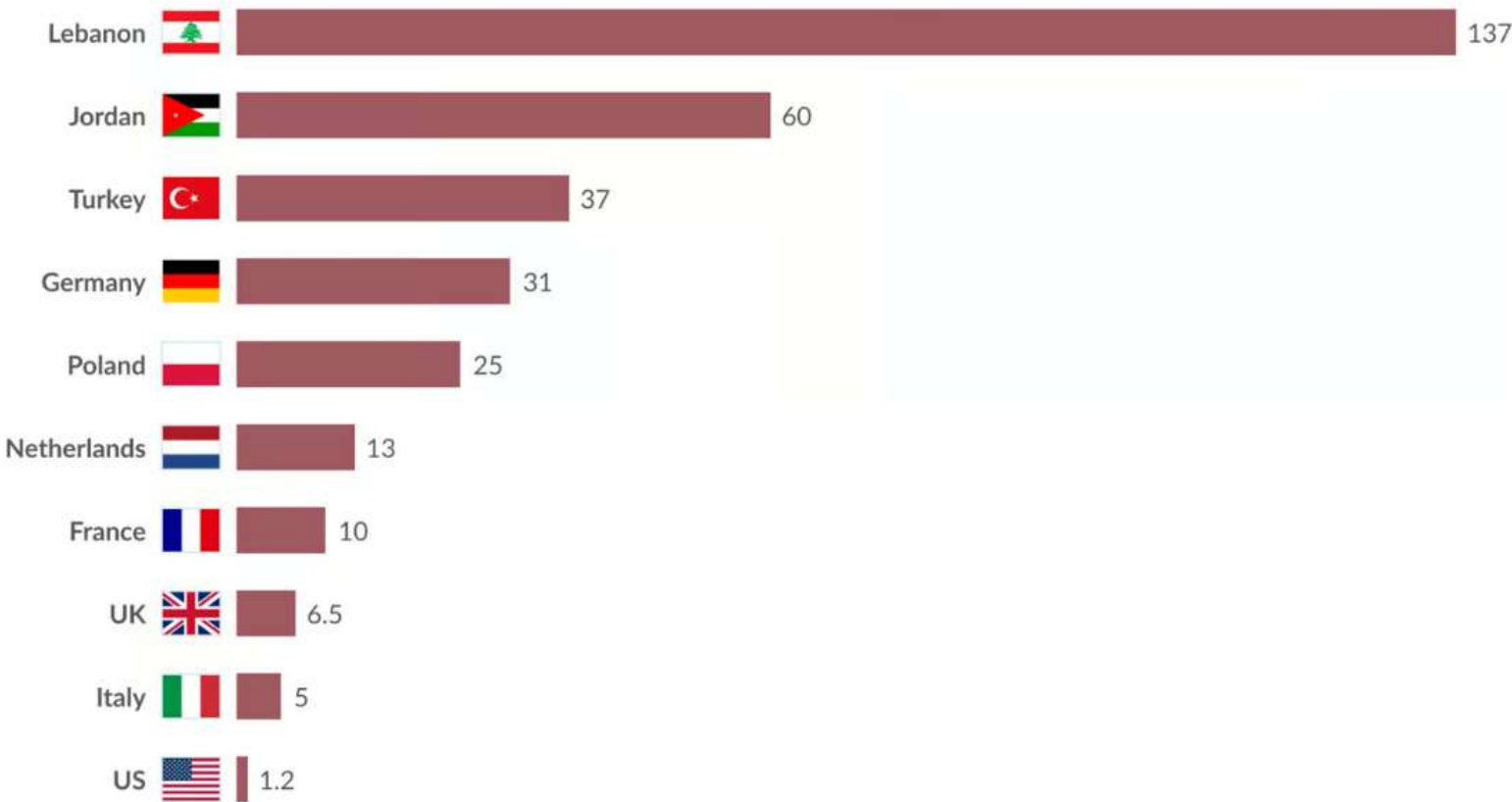
Data source: UN, World Population Prospects (2024)

OurWorldinData.org/population-growth | CC BY

Number of refugees per 1,000 people in their destination country

Our World
in Data

Refugees by country of asylum, per 1,000 people in that country. This measures the cumulative number of refugees living in the country in 2023, not the number of new refugees per year.

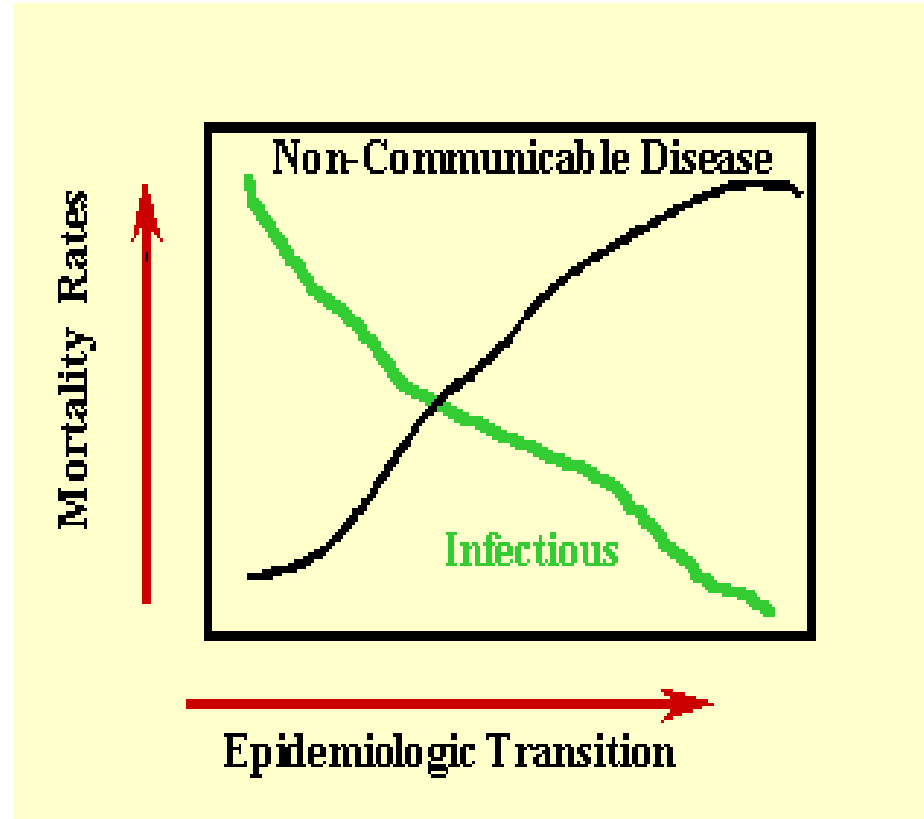

Data source: UNHCR (2024)

OurWorldinData.org/migration | CC BY

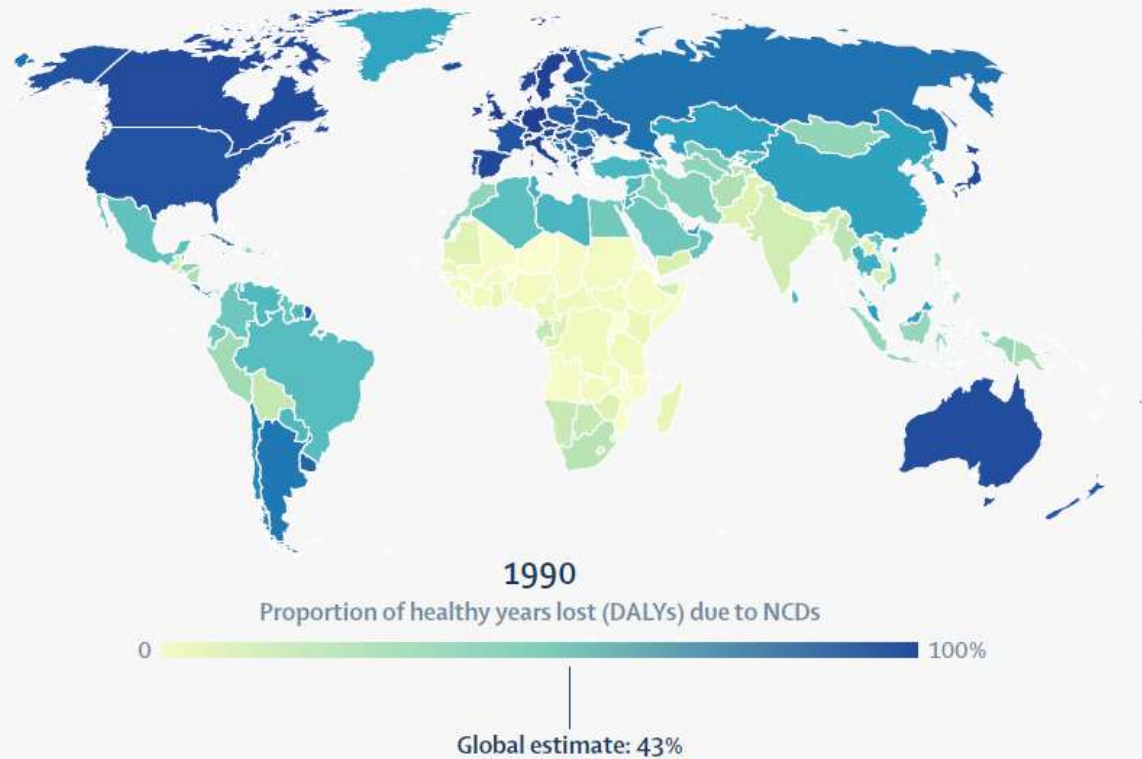
Değişen Küresel Bağlam

- Epidemiyolojik dönüşüm

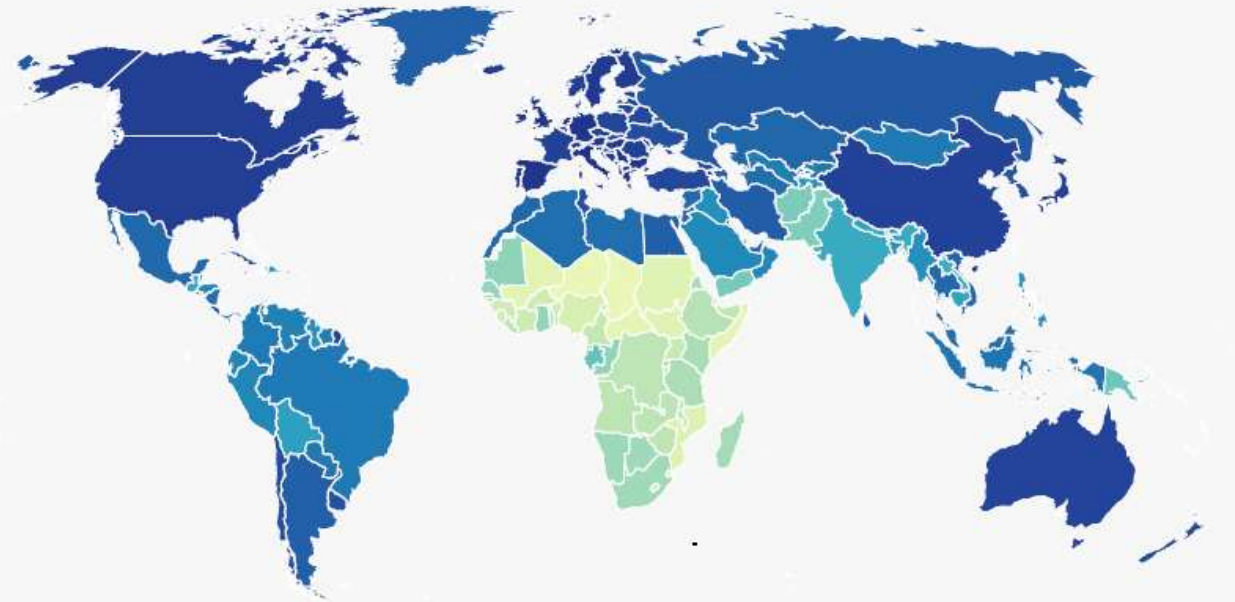

Health systems must adapt to rapid shift in disease burden

In 1990, non-communicable diseases (NCDs) contributed less than half of overall global health loss.

Many health systems are not prepared for the rapid transition from
disease burden dominated by CMNN causes to NCDs.
They must adapt.

2019

Proportion of healthy years lost (DALYs) due to NCDs

Global estimate: 64%

Değişen Küresel Bağlam

- Toplumsal beklentiler/değişim:

Sağlık bilgisine erişim, sağlık okuryazarlığı, hizmet sunumunda değişen roller, paternalist vs kararın paylaşımı, hasta/birey odaklı hizmet, nitelik ve eşitlik bekleyişi

Değişen Küresel Bağlam

- Dijital/teknolojik dönüşüm:

WHO- Global strategy on digital health 2020-2025

- Üye ülkeleri "eSağlık hizmetlerini geliştirmek ve uygulamak için uzun vadeli bir stratejik plan hazırlamayı, sağlık alanında bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısını geliştirmeyi, sağlık hizmetlerine adil, uygun fiyatlı ve evrensel erişimi teşvik etmeyi" düşünmeye çağırdı.

- Dünya Sağlık Asamblesi, 2005

Dijital sağlık ve gelişen teknoloji

- sanal bakım, uzaktan izleme, yapay zeka, büyük veri analitiği, blok zinciri, akıllı giyilebilir cihazlar, platformlar, veri alışverişini ve depolamasını sağlayan araçlar ve uzaktan veri yakalamayı, veri alışverişini ve sağlık ekosistemi genelinde ilgili bilgilerin paylaşımını sağlayan araçlar gibi teknolojiler...

sağlık sonuçlarını iyileştirme potansiyelini
kanıtlamıştır-FIRSAT

- Hizmet sunumundaki açıkları/eksikleri kapatmada bir köprü olarak teknoloji
- Kimlerin geride kaldığı meselesi..

Değişen Küresel Bağlam

- İklim değişikliği/çevresel bozulma
 - Vektörle bulaşan hastalıklar
 - Suyla bulaşan hastalıklar
 - Isı çarpması ve ilişkili hastalıklar
 - Afetler
 - Sağlık altyapısı, sağlık insangücü ve hizmet sunumu üzerine yarattığı baskı
 - Dezavantajlı grupların olumsuz etkilenmesi, artan eşitsizlikler

Sağlık güvenliği meselesi

Değişen Küresel Bağlam

- Ekonomik baskılar:
 - Artan maliyetler, performansa dayalı sistemler, bütçe sınırlamaları, özelleşme eğilimleri

Evrensel sağlık kapsamı (UHC)

- Tüm insanların ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine, ihtiyaç duydukları zaman ve yerde, mali sıkıntı çekmeden erişebilmeleri anlamına gelir.
- Sağlığın geliştirilmesinden, hastalıkların önlenmesine, tedavi, rehabilitasyon ve palyatif bakıma kadar temel sağlık hizmetlerinin tüm yelpazesini içerir.

Half of world's population

do not have access to the health care they need.

Over 930 million people

spend at least 10% of their household income on health care.

100 million people

are driven into poverty each year through out-of-pocket health spending.

75%

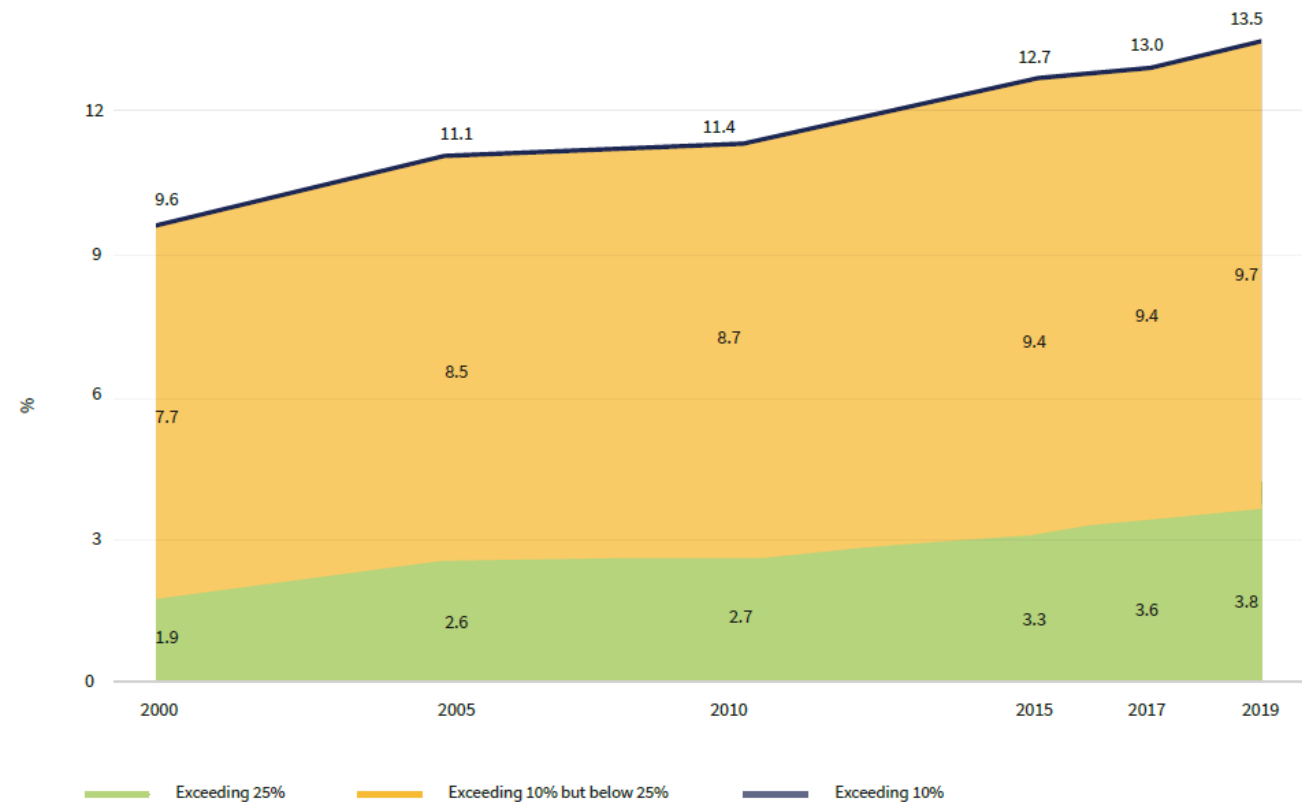
National Health Policies Strategies and Plans are aimed at moving towards Universal Health Coverage

[Learn More](#)

Figure 2.17 Proportion of the population with out-of-pocket health spending exceeding 10% or 25% of the household budget

Source: WHO and World Bank (52).

21. yy en önemli sağlık sorunları

- İklim değişikliği tartişmalarında sağlının önceliğini yükseltmek
- Çatışma ve kriz koşullarında sağlık hizmetlerinin sürekliliğini sağlamak
- Sağlık hizmetlerinde adalet ve hakkaniyeti güçlendirmek
- İlaçlara erişimi yaygınlaştırmak
- Bulaşıcı hastalıkların yayılımını durdurmak
- Salgınlara karşı hazırlık kapasitesini güçlendirmek
- Toplumu zararlı ürünlerden korumak
- Sağlını koruyan ve geliştiren insan kaynağına yatırım yapmak
- Ergenlik dönemindeki bireylerin güvenliğini ve sağlını korumak
- Bilime olan güveni korumak
- Kamu güvenini ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek

DENGE:

Adil,
kapsayıcı ve
sürdürülebilir
bir sağlık
sistemi

Sürdürülebilir sağlık sistemleri; verimlilikle
adaleti, standartla esnekliği dengelemelidir

- eşitlik — verimliliği adaletle dengelemek.
- çeşitlilik — standardizasyonu (ihtiyaçlara) duyarlılıkla dengelemek.
- kapsayıcılık — merkezi kararları toplumun sesiyle dengelemek (STK, yerel aktörler..)
- teknoloji-insani dokunuş dengesi
- özerklik ile hesap verebilirlik dengesi

İleriye Doğru: Adil ve Kapsayıcı Sağlık Sistemleri

- Reformları eşitlik ve kapsayıcılık merceğinden değerlendirmek
- Birinci basamak ve toplum sağlığı hizmetlerini güçlendirmek
- Sağlık çalışanlarının iyi olma haline yatırım yapmak
- Dijital dönüşümün kimseyi geride bırakmamasını sağlamak
- Sağlıkla ilgili bilgi üretimini ve paylaşımını ortak bir fayda olarak görmesini ve bu alanlara yatırım yapmak
- «Basitlik ve sadelik»

- *Teşekkür ederim*